

CAÇA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN ROMA

¹ U Pablo, che tendahnun Dendiohs u, che dín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo man, che co apóstol man, che cuahndudó ndudo ndah yahn ye man ne, dirún caça cuh yahn ne.

² Yahn ndudo ndah min ne, a chihco cade Dendiohs nan Ndudo ndah yahn ye nde a rahn me, dirun ihyan profeta yahn ye.

³ Ndudo ndah min ne, rahn yahn Daya ye, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihndeyan ye van ndata yahn David.

⁴ Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ntuche ye van tenahn, ne nduco chemin chihnde ro che Daya Dendiohs ihyan.

⁵ Che cuande yahn ihyan min ne, din yahino Dendiohs nuhn, ne a tendahnun ye nuhn che co nuhn apóstol, cuahndudo nuhn Ndudo yahn ye van ihyan nducuahn nación, caça che nevahne-cun ye, ne cotahno ye.

⁶ Van ihyan chahn ne, nchuhn che a nedin yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ne nduco ne ndi cuande ne, te a tendahnun Dendiohs nchuhn.

⁷ Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che yahino ye nchuhn, vate ne yan Roma ne, dechúh caça cuh

yahn ne. Chido vo Dendiohs mañ, Dihvo vo Jesucristo mañ, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Pablo ne, nahn cañ ye yañ Roma

⁸ Numachahte iyehñse ne, a chetuhn ndudo yahn nchuhn, nduhca che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Chemin che menañ vihca che cuande yahn ihyan min ne, renecañ nundihve cuahn Dendiohs caña ne.

⁹ Dendiohs, ihyan min che redín ntiyon yahn ye numa inó, rahndudó ndudo ndah yahn Daya ye ne, devano ye che cuahn dama revañ caña nchuhn.

¹⁰ Ricá ihyan che atanoca nduh ne, cuahñecun ye che chí quendihcheró nchuhn,

¹¹ te ama nahn chí quendihcheró nchuhn, caña che dín che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne tahque numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.

¹² Avane ne, náñ che necañ yañ ama tamo vo chedave yahn vih, yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

¹³ Dihnó, ráñ rí nchuhn te ama ndeh yune nahn chí quendihcheró nchuhn, ne cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, nduhca che redín vañ ihyan nación chenañ, caña che din Dendiohs che co yañ ihyan, cotahno ye dama nduco nchuhn. Ate nde meniyan ne, hua ri che chí.

¹⁴ A chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo u che cuahndudó ndudo ndah yahn ye vañ ihyan yahn nducuahn nación, vañ ihyan devano mañ, vañ ihyan tundo mañ.

¹⁵ Chemin che quenan inó che a nun cuahn chí van nchuhn che vate ne yan Roma, cuahndudó ndudo ndah yahn ye, cahnevan ne.

Vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo

¹⁶ Hua ri cuihnán yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, te chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs, cava che ndedevahn ye nducoyaca ihyan che ritahno ye, menan vihca ihyan nación yahn Israel, namin ihyan nación chenahn.

¹⁷ Ndudo ndah min ne, a vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a nan ndudo min rihco ro ye che renevin yahn ye nducoyaca ihyan che ritahno ye, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca: “Ihyan che ritahno ye ne, ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan, ndevahn ye.”

Nunde yahn ihyan

¹⁸ Nahn che cotahno vo, te a devano vo che Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, din ye castigo yah nducoyaca ihyan nunde che rahcotahn ye yahn Ndudo yahn ye.

¹⁹ Hua ndahca che tihca rahcotahn ye, te a devano cuaco ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, yahn che a man Dendiohs cah ye, checadino ye.

²⁰ Nde ro che dendah Dendiohs iyehse ne, a devano ihyan te ihyan min che Dendiohs, ne quenana cuma ye vederihquentiyon cuahn dama, te tumacadino ye duh ihyan min, yahn dehtenduh

che dendah ye. Chemin che nde metah deh che cahma ye, cava che ndedevahn ye ihyan.

²¹ Andahre a devano ye che va Dendiohs, ate hua rendeva ye yavenan ye, nde hua renecah ye nundihve cuahn ihyan. Tahque ndah ye ne, rendedecadino ye yahn dehtenduh che nde hua richihve, nto ye ihyan tundo.

²² Andahre ama devano ye, che rahco ye, ate nde hua renahn ye.

²³ Ndotenan che ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che va ye cuahn dama man, che ama chahte vederihquentiyon yahn ye man ne, rendeva ye yavenan dehtenduh che redendah man ye, rentave ye ihyan iyehse man, ite che chen an cun cah te man, yahda man, cu man.

²⁴ Chemin che chacondah vedame Dendiohs ihyan chahn, cava che quendi ye yune chihnga yahn ye, cahtera ye vedecuihno yahn ye van man ye nduco vih.

²⁵ Ndotenan che quendi ye yune cuaco, ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehse man, rendeva nducoyaco vo yavenan ye cuahn dama man ne, quendi ye vederihncheh, rendeva ye yavenan dehtenduh che man Dendiohs dendah ye.

²⁶ Chemin che chacondah vedame Dendiohs ihyan cava che quendi ye nunde yahn ye nduco vih, cahtera ye vedecuihno yahn ye. Ihyan ndahta ne, ndotenan che cahnevaco ye, cuahtenan ye nduco inchahn ye ne, rahtenan ye van man ye nduco vih, rahtendihco ye nunde.

²⁷ A namin no tun ihyan chahn. Ndotenan che nuhn ye ndahta yahn ye ne, rihtera ye vedecuihno

yahn ye, rahtenan ye vān mān ye nduco vih, ne nduco chemin recāh rihn mān ye ihyan, rihco yān mān ye castigo che va che co ye.

²⁸ Nducote hua chihco ye chedave yahn ye che nevah necun ye Dendiohs ne, chaondah vedame Dendiohs ihyan cava che quendi ye vederendecadino chihngā yahn ye, cuahtendihco ye nunde.

²⁹ A ndedecuihta mān ye nducuahn nan nunde, chendihco ye. Ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevāco nduco ye mān, ndere rahtechica ye mān, chenan cuma ye vede idihya mān, vedeve mān, vedetan mān, vederihncheh mān. Cuahtende chende ye mān, vate cānda ye nduco vih mān, rihno ye vih mān.

³⁰ Chihngā rahn ye yahn vih mān, rahcotahn ye yahn Dendiohs mān, hua reneh necun ye nde ama ihyan mān, redin yade ye mān, redin cun ye mān, rendedecadino ye demān yahn dehtenduh che chihngā mān, hua reneh necun ye indihthe yahn ye mān,

³¹ hua renahn ye mān, hua redinahn ye ndudo yahn ye mān, hua renan vahino ye vih mān, hua devano nchahco ye yahn vih mān.

³² Andahre devano ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs che ihyan nunde ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye, ate riquendi ye rahtendihco ye nunde, nde tuno rendonan ye combiero yahn ye che dāma ri ye nduco vih.

2

Dendiohs ne, techecade ye numa cuāco

¹ Nducote a devano nducoyāca ihyan che va che co ihyan nunde castigo ne, adecoduhno ihyan che rendahchenan ye ihyan chenahn ne, nde nan che cahma ye metah, te a dama ri ye nduco vih, rahtendihco ye nunde.

² A devano vo che dama no redin Dendiohs castigo ihyan che rendahchenan ye.

³ Nchuhn che rendahchenan ne ihyan nunde chenahn, ate dama ri ne nduco ye ne, hua rahco ne che ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs.

⁴ Hua ducherino ne vedechahtino yahn Dendiohs man, vedeyahino chahte yahn ye man. A devano ne che quenan cuma Dendiohs vedeyahino nduco ne, te nahn ye che nto ino ne nunde yahn ne.

⁵⁻⁶ Ate nducote redin cheche ne chedave yahn ne, hua nahn nto ino ne ne, redecuhta ne nunde yahn ne. Man ne vedin ne, te techecade Dendiohs yahn ne numa cuāco, ne va che co ne castigo. Nda ro min ne, techecade ye yahn nducoyāca ihyan, tunoca che nedin ye ndahtenan ye iyehñse.

⁷ Ihyan che chahtino ye, redin ye che ndah man, chenān ino ye che quendah yavenān ye man, che ndeva Dendiohs ihyan man ne, a ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁸ Ate ihyan che canda tin ye man, che rahcotahn ye yahn ndudo cuāco man, che riquendi ye yune chihnga yahn ye man ne, quenān cuma che din Dendiohs castigo yah ihyan.

⁹ Nducoyāca ihyan nunde yahn nducuahn naciōn, menān vihca ihyan naciōn yahn Israel ne, chuhrihn ye, din Dendiohs castigo ihyan.

¹⁰ Me ihyan nducuahn naciōn che din ye che

ndah, menan vihca ihyan nación yahn Israel ne, ama ndah ro yahn ye man, ndeva Dendiohs ihyan man, din ye che ndahca cuahtenan ye man.

¹¹ Tihca, te Dendiohs ne, quendihconahn retechecade ye.

¹² Nducoyaca ihyan che chendihco ye nunde, che nde hua devano ye ley che dirun Moisés ne, ndiyu ley min che cahcantiyon castigo che co ye, ate va che co ye castigo. Namin nducoyaca ihyan che a devano ye ley min, ate chendihco ye nunde ne, va che co ye castigo nduhca che rihquentiyon ley min.

¹³ Tihca, te atenan ihyan che redinahn ye ley min, che ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan, ndiyu ihyan che ndere rihnevan ye.

¹⁴ Cuahn che ihyan nación chenahn, che nde hua devano ye ley min, redin ye nduhca che rihquentiyon ne, a ndero ndi che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, andahre hua devano ye ley min.

¹⁵ Nan nducuahn che redin ye ne, rihco ro ye che anduhneca ndete che renevahnecun ye ley min. Nahñ cuan ne, renda yahn ye che cuahtendihco ye nunde, ne va che co ye castigo. Nahñ cuan ne, renda yahn ye che hua co ye castigo, yahn che rahco ye che hua chahte nunde yahn ye.

¹⁶ Nda ro yahn ne, quenán cuma che cahcantiyon Dendiohs che techecade Dihvo vo Jesucristo nunde yahn nducoyaca ihyan, nde nducuahn nunde che chahtendihco ye cuahn ndeh.

Nunde yahn ihyan nación yahn Israel

17 Nchuhn ihyan nación yahn Israel, hua dehva co yahn ne, che rahco ne, te ndichahtino ne ley che dirun Moisés. Redin yade ne, rahco ne che yahn Dendiohs nchuhn.

18 A devano ne deh che nahn ye che dinahn ne che rahco ne, ne nducote chahn ne ley min ne, rahco ne che devano tendahnun ne cha che ndah van dehtenduh che redin ne.

19 Numacuahn vedeyade chenán ino ne che devano cacuahn ne ihyan tundo. Rahco ne che ama devano cah cuande ne ihyan taça co tuno ye nan Dendiohs.

20 Rahco ne che ama devano cacuahn ne nde ihyan che hua renahn ye man, nde chechaya man, te a nchuhn che va tah ne vededevano man, ndudo cuaco man, nan ley che dirun Moisés.

21 Tuhme nducote ama devano cacuahn ne, che rahco ne, ¿me dehra cuande che hua redinahn man ne? Nducote rahndudo ne che hua din duco ihyan, ¿me dehra cuande che reduco man ne?

22 Nducote rahndudo ne che hua din duche yahn ihyan che a nihnevaco ye, ¿me dehra cuande che redin duche yahn man ne che a nihnevaco ne? Nducote rahndudo ne che hua ndeva ihyan yavenan dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye, ¿me dehra cuande che reduco ne dehtenduh che rigonun chihve che va chete yaco yahn ihyan chahn?

23 Nducote ama redin yade ne che devano ne ley yahn Dendiohs, ¿me dehra cuande che duche rino ne ihyan, hua redinahn ne che rihquentiyon ye?

24 Nduco che tihca redin ne ne, a tan renun cah nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Ihyan nación chenahn ne, a cava che

duhtuno ihyan nchuhn che chihnga rahn ye yahn Dendiohs.”

²⁵ Che chenán seña nchuhn ne, taça hua, richihve yahn ne ndete che redinahn ne ley che dirun Moisés. Ate nducote hua redinahn ne ne, a ndere chenán seña me nchuhn.

²⁶ Me ihyan nación chenahn ne, ndete che redinahn ye che rihquentiyon ley min ne, redin yahn Dendiohs ihyan, andahre hua chenán seña ihyan.

²⁷ Ihyan che redinahn ye ley min, andahre hua chenán seña ihyan ne, ndahco ndiya ye nchuhn che nde chenán seña nchuhn man, nde devano ne ley min man, ate hua redinahn ne.

²⁸ Ndiyu che ndata yahn Israel nchuhn man, che chenán seña nchuhn man, che cochihve yahn ne çava che nedin yahn Dendiohs nchuhn,

²⁹ te atenán ihyan che numacuahn chedave yahn ye renevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs man, redinahn ye man, rene din yahn Dendiohs ihyan. Che cochihve yahn ne ne, che nedin yahn Dendiohs nchuhn, ndiyu che nevahnecun ihyan iyehñse nchuhn.

3

¹ Nducote tihça ne, co vate nchuhn che rahco ne che tahque ndah ro yahn ihyan nación chenahn, che co nchuhn che ndata yahn Israel nchuhn man, che chenán seña nchuhn man.

² Ate tahque ndah ro yahn nchuhn, te a tah ihyan ndico yahn ne, chihco Dendiohs Ndudo yahn ye.

³⁻⁴ Andahre ama yahn ihyan chahn hua dinahn ye yahn Ndudo min, ate ndiyu çava chemin che ndaça dama Dendiohs yahn ndudo yahn ye che

caḥ ye, te ihyan min ne, redinahn ye ndudo yahn ye, andahre nducoyaca ihyan hua redinahn ye. Tihca ye, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

Nducuahn che redin Dendiohs ne, ndah. Chemin che nde hua co cahma nunde ihyan yahn ye.

⁵ Co vate nchuhn che rahco ne te nan nunde yahn ne rihnde ro che ama ndah Dendiohs, ne hua redin yahn che din ye castigo nchuhn cava nunde yahn ne.

⁶ Ate hua, te Dendiohs ne, a numa ca ndah ihyan ye. Ndete che hua tihca ne, nde hua co techecade ye yahn ihyan nunde.

⁷ Ndete che nan nunde yuhn vo tahque ndah cuhnde ro che ama ndah Dendiohs ne, nde hua quenán cuma che techecade ye yuhn vo.

⁸ Ndete che tihca ne, tahque ndah quendi vo nunde yuhn vo, te chemin che cochihve. Vate nahñ ihyan che ndere rahn ye che tihca rahndudo nuhn. Ihyan chahn ne, redin yahn che din Dendiohs castigo ihyan.

Nducoyaca ihyan ne, chendihco ye nunde

⁹ Co vate nchuhn che rahco ne che uvo, ihyan nación yahn Israel che tahque ndah ihyan uvo van nducoyaca ihyan iyehñse. Ate hua cuaco chemin, te nducoyaca ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man ne, quendihconahn chendihco ye nunde nduhca che a ndirun yahn ye,

¹⁰ nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:
Metah nde ama ihyan che ndah ihyan ye.

¹¹ Metah nde ama ihyan che renahn ye.
Metah nde ama ihyan che renecahco ye Dendiohs.

12 Nducoyaca ye ne, chacondah vedame ye Dendiohs, quendi ye yune chihnga.

Metah nde ama ihyan che runecade ye.

13 Deman ndudo chihnga man, ndudo rihncheh man, ndudo rendih man, rente ye.

14 Deman che rahva ye man, rahn tan ye man.

15 Nduco hua no rihn deh ne, rihno ye vih.

16 Nduh cuan nan che vatechica ye ne, redetohnan ye man, rihco ye vedeyah man.

17 Nde hua renda yahn ye che ndahca cuahtenan ye nduco vih.

18 Nde hua renda yahn ye che nevahnecun ye Dendiohs.

19 A devano vo te nducuahn che ndirun nan ley che dirun Moisés ne, a ndirun cava che, nducoyaca ihyan che rihquentiyon ley min ihyan ne, tumacadino ye yahn nunde yahn ye, nde metah deh che cahma ye ro che techecade Dendiohs yahn ye.

20 Ley min ne, nducote a chihnde atenan cava che co devano ihyan che va nunde yahn ye ne, chemin che nde ama ihyan hua co cahma ye che ndah ihyan ye nan Dendiohs, andahre rahn ye che redinahn ye.

Cava che ndevahn vo ne, va che cotahno vo

21 Ate man ne, a devano vo te ndiyu che quendi vo ley min che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo, te a man ye te ye, checadino vo taca che din ye, ne chemin ne, a ndirun nan ley min man, nan ndudo che dirun ihyan profeta man.

22 Nducoyaco vo ne, cava che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo ne, va che cotahno vo

Dihvo vo Jesucristo. Tihca, te dama no rendihche ye nducoyaco vo.

²³ Nducoyaco vo ne, chendihco vo nunde, nde hua co cahmo vo che ndah ihyan uvo nan Dendiohs.

²⁴ Andahre hua co cahmo vo che ndah ihyan uvo nan ye, ate numacuahn vedeyahino ndo yan ye nduco vo, nedin yahn ye uvo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo. Man ne, a ndo yan ye nduco vo.

²⁵ Dechuh ye ihyan, chih ye, chera yun yahn ye cava nunde yuhn vo, ne che cotahno vo ihyan ne, ndaco vo vederenchahco. Che tihca din Dendiohs ne, chihco ro ye che numa cuaco din chahtino ye yahn nunde che chahtendihco ihyan ndico nde ro menan.

²⁶ Namin chihco ro ye man ro cuh, che numa cuaco rendo yan ye nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, rene din yahn ye ihyan.

²⁷ Man ne, ametah din yade nchuhn che redinahn ne yahn ley min, te atenan che cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndo yan Dendiohs nduco ne, nedin yahn ye nchuhn.

²⁸ Tihca, te rahn ri nchuhn te andahre hua nedinahn ihyan ley min, ate nduco che cotahno ye ihyan min ne, ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.

²⁹ Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyaca ihyan iyehkse, ihyan naci6n yahn Israel man, ihyan naci6n chenahn man, ndiyu deman yahn ihyan naci6n yahn Israel.

³⁰ Tihca, te ama no Dendiohs, ne ihyan min ne, rendo yan ye nduco ihyan naci6n yahn Israel

man, ihyan naci3n chenahn man, rene²din yahn ye ihyan nduco che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

³¹ Che ritahno vo ihyan min ne, ndotenan che rendahco ndiyo vo ley min ne, recah dito vo.

4

Nduhca che chitahno Abraham

¹ A devano vo nduhca che din ihyan ndico yuhn vo Abraham.

² Co rahco ihyan che nedin yahn Dendiohs ihyan min yahn che runecade quenan ye iyeh²nse. Ate hua tihca,

³ te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun tuhca: “Abraham ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che din yahino Dendiohs ihyan, nedin yahn ye ihyan.”

⁴ Che rene²dihvo vo mozo yuhn vo ne, ndiyu vedevahino chemin, te quendihco vo yahn ye.

⁵ Ate che rendo yan Dendiohs nduco ihyan nunde che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, rene²din yahn ye ihyan ne, chemin che cuaco ne, vedevahino, ndiyu che quendihco ye.

⁶ Atihnocano tun che dirun David yahn ihyan che redin Dendiohs vedevahino nduco ye, rendo yan ye nduco ye, rene²din yahn ye ihyan.

⁷ Dirun ye tuhca:

Ama ndah ro yahn ihyan che rendaca ye vederenchahco cava nunde yahn ye.

⁸ Dihvo Dendiohs ne, hua redin ye castigo ihyan chahn.

⁹ Cuedevano nchuhn te vedeyahino yahn Dendiohs ne, ndiyu deman cava ihyan che chen²an seña ihyan, te namin cava ihyan che hua chen²an

seña ihyan. A rahn vo che Abraham ne, nducote chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

¹⁰ Ro che nedin yahn Dendiohs ihyan ne, nde metah conan seña ihyan.

¹¹ Dinoca chitahno Abraham, tuhme nedin yahn Dendiohs ihyan, chihquentiyon ye che conan seña ihyan, cava che cuhnde ro che a nedin yahn ye ihyan. Nduco tihca ne, tihyon yune Abraham nde ihyan che hua chenana seña ihyan, che cotahno ye Dendiohs, cava che ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.

¹² Namin tihyon yune ye ihyan che chenana seña ihyan, che hua cochahtino ye che chenana seña ihyan, te tahque ndah ye ne, cotahno ye Dendiohs nduhca che chitahno man ye, ro che nde metah conan seña ihyan.

Rendedevahn Dendiohs ihyan che ritahno ye

¹³ Dendiohs ne, cah ye ndudo yahn ye Abraham che co yahn ndata yahn ye iyehense, yahn che chitahno ye ihyan, ndiyu yahn che dinahn ye ley che dirun Moisés.

¹⁴ Ndete che atenan ihyan che redinahn ye ley min che rene dinahn yahn Dendiohs ihyan ne, tuhme nde metah deh cuande che cotahno vo ihyan, nde huane che cah ye ndudo yahn ye.

¹⁵ Ate hua tihca, te ley min ne, ndotenan che cahco ro che nedin yahn Dendiohs ihyan ne, tahque ndah ne, rihco ro che din ye castigo ihyan nunde. Me ndete che metah ley min ne, nde hua tumacadino vo che va nunde yahn ihyan.

¹⁶ Chemin che, che ritahno vo Dendiohs ne, numacuahn vedeyahino rene dinahn yahn ye uvo.

Andahre hua ndi cuande vo v̄an ihyan che va t̄ah ye ley min, hua dehve din yahn, te nduco che ritahno vo ihyan nduhc̄a che chitahno Abraham ne, renedin yahn ye nducoȳaco vo. Nduco tihc̄a ne, riquendi vo yune yahn Abraham,

¹⁷ nduhc̄a che a ndirun n̄an Ndudo yahn Dendiohs tuhc̄a: “Ama ȳahn ihyan quendi ye yune yehn, cotahno ye u.” Quendi vo yune yahn ye nduhc̄a che nahn Dendiohs, ihyan min che rendedetuhche ye ihyan che a ndih ye m̄an, rihco c̄ade ye dehtenduh che nahn ye, ne rinahn m̄an.

¹⁸ Abraham ne, andahre ametah vedechahtino che nd̄aca nd̄ata yahn ye, ate numacuahn vedechahtino chitahno ye che r̄ahn Dendiohs nduco ye, che āma co ȳahn nd̄ata yahn ye.

¹⁹ Ro min ne, ametah vedechahtino yahn ye, te a ri ye tenduh āma ciento nduyo, ne ihyan nd̄ahta yahn ye Sara ne, namin a indih̄te ye. Av̄ane ne, a numac̄a hua rend̄aca d̄aya ye. Ate nde nduco nduh ne, a chitahno ye ndudo che c̄ah Dendiohs ihyan.

²⁰ Ndotenan che o vederendedecadino yahn ye ne, chitahno ye numa ino ye ndudo che c̄ah Dendiohs ihyan, ne ndeva ye yaven̄an ye.

²¹ Chichahtino ye numacuahn chedave yahn ye che Dendiohs ne, va vederihquentiyon yahn ye che redinahn ye nducuahn ndudo yahn ye che rech̄a ye.

²² Chemin che nducote tihc̄a chitahno ye Dendiohs ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

²³ Che nedin yahn Dendiohs ihyan min ne, a ndirun n̄an Ndudo yahn ye, ndiyu dem̄an c̄ava ihyan min,

²⁴ te namin cava uvo, cava che tumacadino vo che nduco che cotahno vo Dendiohs ne, ndo yan ye nduco vo, nedin yahn ye uvo. A ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn.

²⁵ Che chihno ihyan iyehhse Dihvo vo ne, a cava nunde yuhn vo, ne che ntuche ye ne, a cava che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo.

5

Nduhca che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo

¹ Nducote tihca ne, nedin yahn Dendiohs uvo man, ndo yan ye nduco vo man, yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

² A cava Dihvo vo Jesucristo che din yahino Dendiohs uvo, nedin yahn ye uvo. Man ne, numacuahn vedeyeno chenan ino vo che cuahtenan vo nan ye vahchetero.

³ Ndiyu deman yahn chemin che ri yeno vo, te namin ri yeno vo yahn che rechuhrihn vo. A devano vo te cuahn che rechuhrihn vo ne, rendaço vo vedechahtino man,

⁴ cuahn che chenan cumo vo vedechahtino ne, riquendaḥ ndah vo man, cuahn che riquendaḥ ndah vo ne, chenan ino vo Dendiohs man,

⁵ cuahn che chenan ino vo Dendiohs ne, hua dehve rahco vo man. Hua dehve rahco vo, te Dendiohs ne, rihco ro ye vedeyahino chahte yahn ye nduco vo, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.

⁶ Cuahn che ametah vedechahtino che ndaca ihyan vederenchahco cava nunde yahn ye ne, ro min niyon chih Dihvo vo Jesucristo cava

nducoyaca ihyan nunde, nduhca che a chihco cade Dendiohs.

⁷ Hua ndere ndaca ama ihyan che cahquino ye cahco mendahn ye ihyan coh ye cava tama ca ihyan, andahre ndah ihyan ye.

⁸ Ate Dendiohs che cuaco, andahre ama chendihco vo nunde, chihco ro ye che ama yahino ye uvo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, chih ye cava che ndedevahn ye uvo.

⁹ Man ne, nducote a nedin yahn Dendiohs uvo, yahn che a chih ihyan min, chera yun yahn ye cava nunde yuhn vo ne, a devano cuaco vo te a ndedevahn ihyan min uvo, ametah che co vo castigo ro che techecade Dendiohs yahn ihyan nunde.

¹⁰ Tihca, te ro menan cuahn che ri yudo yahn Dendiohs nduco vo, cava nunde yuhn vo ne, ndo yan ye nduco vo yahn che chih Daya ye, nedihve ye nunde yuhn vo. Man che a ntuche ihyan min man, che yan Dendiohs nduco vo man ne, tahque nun ndevahn vo.

¹¹ Ama yeno vo che ndo yan Dendiohs nduco vo, din Dihvo vo Jesucristo.

Ejemplo yahn Adán

¹² Cava Adán ne, chihnde nunde muhn iyehense cuh, ne cava nunde min ne, chihnde cade che coh nducoyaca ihyan, te nducoyaca ye ne, chendihco ye nunde.

¹³ Nde ro che metah cuhnde ley che dirun Moisés ne, ihyan iyehense ne, a ihyan nunde ye. Ate nan che metah ley ne, nde hua duhva ra cuande nunde yahn ihyan.

14 Andahre hua dama nunde yahn ihyan nduhca nunde che chahcotahn Adán yahn Dendiohs, ate quendi chih ye, canan nde ro min, nde nda ro che quenán Moisés iyehñse. Cava Adán ne, nducoyaca ihyan iyehñse ne, chendihco ye nunde. Ate cava Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che nda ye iyehñse adivé ne, co ndevahn nducoyaca ye.

15 Cava nunde yahn Adán ne, chendihco nducoyaca ihyan nunde. Ate hua tihca vedevahino yahn Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn vedevahino, ndiyu demañ ndedevahn ye ama yahn ihyan cava che hua co ye castigo, ate namin din ye che co cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

16 Cava nunde yahn Adán ne, va che co nducoyaca ihyan castigo. Ate hua tihca vedevahino yahn Dendiohs, te andahre ama chendihco ihyan nunde, ate ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.

17 Cava nunde yahn Adán ne, va che coh nducoyaca ihyan. Ate hua tihca vedevahino yahn Dendiohs, te cava Dihvo vo Jesucristo ne, nducoyaca ihyan che ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan ne, ama ndah ro yahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

18 Tuhme nducote quendihco Adán nunde ne, va che co nducoyaca ihyan castigo. Ate nducote ndahca din Dihvo vo Jesucristo, chih ye cava ihyan nunde ne, ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.

19 Tihca, te yahn che chahcotahn Adán yahn Dendiohs ne, nducoyaca nducondi ihyan ne, chi-

hndan̄an ihyan. Ate yahn che dinahn Dihvo vo Jesucristo yahn Dendiohs ne, ama yahn ihyan, nedin yahn Dendiohs ihyan.

²⁰ Ley che dirun Moisés ne, chihnde çava che tahque cuhnde ro nunde yahn ihyan che co ro menan̄, ne ama chihnde ro che chendihco ye nunde. Ate nde nduco nduh ne, tahque quen̄an cuma Dendiohs vedeyahino,

²¹ ne andahre redin nunde yahn ihyan che co ye castigo, ate numacuahn vedeyahino ndo yan̄ Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

6

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ametah che cuahtendihco ye nunde

¹ Nducote tihça ne, nde hua ndedecadino vo che quendi vo cuahtendihco vo nunde çava che tahque cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs nduco vo.

² Ndiyu tihça che va che din vo, te a chihcoman̄ vo nunde yuhn vo, ne hua ndahça che quendi vo.

³ Cuedevano nchuhn te che chedenune vo, cah vo Dihvo vo Jesucristo ne, nguahco yuhn vo che chih ye, chi cuande vo van̄ ihyan yahn ye.

⁴ Tihça, çava che nduhça che numacuahn vederihquentiyon ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min van̄ tenahn̄ ne, namin uvo che a ndi i vo, nedin nunde yuhn vo ne, din ye che ndo vo ihyan ra, cuahtechico vo runecade.

⁵ Tihça, te nducote nguahco yuhn vo che chih Dihvo vo, chi cuande vo van̄ ihyan yahn ye

ne, namin din Dendiohs che ndo vo ihyan ra, cuahtechico vo runecade nduhca che ndedetuhche ye ihyan min van tenahn.

⁶ Din vo cuande che anduhneca ndete che a chenah yahn vo nduco Dihvo vo, cava che cahcoman vo nducuahn nunde che chahtendihco vo ro menan, ne hua quendi vo cuahtendihco vo.

⁷ Nduco tihca ne, anduhneca ndete che a chih vo, ne ama yune no chihcoman vo nunde yuhn vo.

⁸ Me nducote anduhneca ndete che a chih vo dama nduco Dihvo vo Jesucristo ne, a chenah ino vo che conduco vo ihyan,

⁹ te a devano vo che a ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenahn, ametah ndaconan coh ye. Cava ye ne, ametah vederih.

¹⁰ Me yahn che chih ye ne, ama yune no chih ye cava nunde yuhn vo. Ate ntuche ye, ne conahn ye vahchetero. Man ne, va ye nan Dendiohs.

¹¹ Nduco tihca ne, din vo cuande, ne cahcoman vo nunde yuhn vo, runecade cuahtechico vo nduhca che nahn Dendiohs, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo.

¹² Chemin che hua quendi vo cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo, cuahtendihco vo nunde.

¹³ Hua cahco vo chedave yuhn vo, cuahtendihco vo nunde, te tahque ndah ne, nduhca ihyan ra ne, va che cahco vo chedave yuhn vo tah Dendiohs cava che runecade cuahtechico vo nduhca che nahn ye.

¹⁴ A ndevahn vo, ametah che cuahtendihco vo nunde, te ndotenan che cahcantiyon ley che dirun Moisés uvo ne, a rihquentiyon Dendiohs uvo, redin yahino ye uvo.

15 Co vate ihyan che rahco ye che nducote yahino Dendiohs uvo man, hua rihquentiyon ley che dirun Moisés uvo man ne, a vatemān vo, co cuahtendihco vo nunde. Ate hua tihca.

16 A devano vo te ndete che cuanan din vo ntiyon nduco ama patrōn ne, va che dinahn vo che cahcantiyon ye. A namin no tun ndete che cahco vo chedave yuhn vo tah Dendiohs ne, va che runecade cuahtechico vo nduhca che nahn ye. Me ndete che cahco vo chedave yuhn vo che quendi vo yune yahn man vo ne, va che co vo castigo.

17 Nundihve cuahn Dendiohs, te nchuhn ne, andahre chahtechica ne vedeyeno yahn man ne ro menan, chahtendihco ne nunde, ametah tama nan che co din ne ne, ate chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihco ne chedave yahn ne tah ye.

18 A ndevahn ne, a chihcomān ne yune chihnga yahn ne, cava che runecade cuahtechica ne.

19 Dirūn ejemplo chemin chan cava che co conahn ne. Ro menan me ne, chihco ne chedave yahn ne che quendi ne yune chihnga, ne ca cuahn ca cuahn nde tahque chihnga redin ne. Ate man ne, nahn che cahco ne chedave yahn ne tah Dendiohs, cava che tahque runecade cuahtechica ne ro ro.

20 Ro menan cuahn che quendi ne yune chihnga, chahtendihco ne nunde ne, va man ino ne, nde hua renda yahn ne che runecade cuahtechica ne.

21 Nducuahñ dehtenduh che chihnga din ne ro min ne, hua chichihve yahn ne, nde ri cuihnan ne yahn. Avane ne, a vate ne che co ne castigo.

22 Ate man che ndedevahn Dendiohs nchuhn, nchahco ye nunde yahn ne ne, chihco ne che-

dave yahn ne taḥ ye. Aḡa cochihve yahn ne, te runecaḡe cuaḥtechica ne, ne cuihno min ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

²³ Ihyan che rahtendihco ye nunde ne, va che co ye castigo, din nunde yahn ye. Ate ihyan che ndichahtino ye Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn vedevaḥhino, ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

7

Nduhca che rihquentiyon ley che dirun Moisés

¹ Dihno, nducote a devano nchuhn ley che dirun Moisés ne, a tumacadino ne te rihquentiyon ihyan atenan ro che vate ye iyehñse.

² Condiḥche ne. Aḡa ndaḥta ne, rihquentiyon ley min che hua co tehche te inchaḥn te, caḥnevaco te nduco tama chaḥn. Ate ndete che coh inchaḥn te ne, nuhndemaḥn te yahn vederihquentiyon min.

³ Chemin che ndete che cuhnde te nduco tama chaḥn numanahn che va inchaḥn te ne, din duḥche yahn te che a nihnevaco te, condihco te nunde. Ate ndete che coh inchaḥn te ne, nuhndemaḥn te yahn vederihquentiyon min, ne co ndaconan caḥnevaco te, ametah condihco te nunde.

⁴ Dihno, nduhca ndaḥta che a ndih inchaḥn te ne, tihchan vo nan ley che dirun Moisés, te nducote a chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye ndedevahn ye uvo ne, a chihno vederihquentiyon yahn ley min cava vo. Maḥn ne, a ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenaḥn, ne a ihyan min che rihquentiyon ye uvo, nahn ye che cochihvo vo nan ntiyon yahn Dendiohs.

⁵ Ro menan cuahn che chahtechico vo vedeyeno yahn man vo ne, andahre chihco ro ley min che chendihco vo nunde, ne va che co vo castigo, ate quendi vo chahtendihco vo nunde.

⁶ Ate ley ndico me ne, chihno vederihquentiyon yahn cava vo. Man ne, redin vo ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Rahn Pablo yahn nunde yahn ye

⁷ Andahre tihca, ate hua co cahmo vo che cava ley min che rahtendihco vo nunde. U ne, ndete che hua cava ley min ne, nde hua chidevanó cha che nunde. Nduhca vede idihya ne, a che a ndirun yahn nan ley min che chidevanó che nunde chemin.

⁸ A cava ley min che tumacadinó che ama quendihcó nunde yahn vede idihya, ate quendí nduco vede idihya. Ndete hua cava ley min ne, nde hua tumacadino vo che va nunde yuhn vo.

⁹ Ro menan cuahn che nde hua devanó ley min ne, va man inó. Ate cuahn che chidevanó ley min ne, tumacadinó che quendihcó nunde, ne ama chi ndaché cava.

¹⁰ Ley min ne, a chihnde cava che tihyon yune ihyan che runecade cuahtechica ye, ne quenan inó che ndahca conán. Ate ndotenan che tihca ne, chihco ro che ama va nunde yahn, ne ama chi ndaché.

¹¹ Quenan inó che ndahca conán, ate chihncheh man u, te hua chichá dinahn nduhca che rihquentiyon ley min. Ama chi ndaché, te cuahn dama redín dehtenduh che rihco yudo ley min yahn.

¹² Chemin che a devano vo te ley min ne, ndah.

13 Din che chi ndaché, ate hua co cahma nundé yahn, te ley min ne, ndah, ne atenan che din ne, che chihco ro che chihnga dehtenduh che dín. Andahre tihca, ate चाहcotáhn che rihquentiyon, ne a nunde yahn mán din che ama chi ndaché.

14 A devano vo te ley min ne, a Dendiohs che chihco ye, ate u ne, ihyan nunde u, a ndihcó chedave yáhn che condihcó nunde.

15 Nde mán hua retumacadinó nduhca che redín, te ndotenan che dín dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín dehtenduh che hua ndah che hua renan inó.

16 Nducote redín dehtenduh che chihnga, che nde mán hua renan inó ne, retumacadinó te ley min ne, ndah, yahn che rihco yudo yahn dehtenduh che chihnga.

17 Andahre hua nahn dín dehtenduh chemin chan, ate hua richá, ne redín, rendihcó nunde.

18 Tihca, te vedeyeno yahn mán ne, hua ndahca. Nahn dín dehtenduh che ndah, ate hua richá che dín.

19 Ndotenan che dín dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín dehtenduh che chihnga che hua renan inó.

20 Nducote redín deman dehtenduh che hua renan inó, rendihcó nunde ne, a ndero ndi che hua ndahca vedeyeno yáhn.

21 Tihca rahno rí. Cuahn che ndedecadinó che nahn dín che ndah ne, tahque nun renda yáhn che dín dehtenduh che chihnga.

22 Andahre nahn dináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs,

23 ate hua richa yáhn, te tahque nun renda yáhn che riquendí vedeyeno yahn mán, rendihcó

nunde.

²⁴ ¡Ama vedín! ¿A va ihyan che co ndedevahn ye u yahn che ama quendihcó nunde ne?

²⁵ Atenañ Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye u. ¡Nundihve cuahn ihyan! Nduhca che a ráhn ne, nahn dináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ate hua richa yáhn, te tahque nun renda yáhn che riquendí vedeyeno yahn mán, rendihcó nunde.

8

Nduhca che rahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Nducote a chih Dihvo vo Jesucristo cava nunde yahn ihyan iyehñse ne, nducoyaca ihyan che ritahno ye ihyan, chihcomañ ye che rahtendihco ye nunde, redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ihyan chahn ne, a nchahco Dendiohs nunde yahn ye, ametah co ye castigo.

² Tihca, te uvo che ritahno vo Dihvo vo ne, rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo, redin che rendo vo ihyan ra, ne ametah rahtendihco vo nunde mán, ndevahn vo yahn castigo che va che co ihyan nunde mán.

³ Nducote ama nahn cuahtechico vo vedeyeno yahn mán vo ne, hua chicha vo dinahn vo ley che dirun Moisés. Ate Dendiohs ne, ndedevahn ye uvo, dechuh ye Daya ye, ndo ye nduhca ama ihyan iyehñse. Ihyan min ne, andahre hua quendihco ye nunde, ate chih ye, nedihve ye nunde yuhn vo.

⁴ Tihca din ye cava che, uvo che a chihcomañ vo vedeyeno yahn mán vo, runecađe vatechico vo

nduhca che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, co dinahn vo che rihquentiyon ley min.

⁵ Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, rendedecadino ye dehtenduh che chihnga. Me ihyan che vatechica ye nduhca che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rendedecadino ye yahn vederihquentiyon yahn.

⁶ Ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rendo ye ihyan ra, ne ndahca rahtechica ye. Ate ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, quenan cuma che din Dendiohs castigo ihyan.

⁷ Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn man ye, rahtendihco ye nunde ne, rahcotahn ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde hua ri che dinahn ye.

⁸ Che tihca redin ihyan chahn ne, hua recah yune ye che ndo yan Dendiohs nduco ye.

⁹ Ate nchuhn ne, ndete che cuaco che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn ne, hua vatechica ne vedeyeno yahn man ne, te redinahn ne che rihquentiyon. Me duh che metah nedin yahn Dihvo vo Jesucristo ne, hua quenun Vaco ye.

¹⁰ Ndete che quenun Vaco ye nchuhn ne, andahre ama chendihco ne nunde, ate ndo yan ye nduco ne, nedin yahn ye nchuhn.

¹¹ Ndete che Vaco Ndah yahn Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn, quenun nchuhn ne, numacuahn vederihquentiyon min ndedetuhche ye nchuhn nda ro yahn.

¹² Dihno, chemin che quenan cumo vo che cahcoman vo vedeyeno yahn man vo,

13 te ndete che cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo, cuahtendihco vo nunde ne, va che co vo castigo. Ate ndete che cochahtino vo Vaco Ndah yahn Dendiohs, din che cahcoman vo vedeyeno yahn man vo ne, tuhme runecade cuahtechico vo.

14 Nducoyaco vo che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, a yahn ye uvo.

15 Che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo ne, ndiyu cava che din vah vo ihyan nduhca che din vo ro menan, te cava che nedin daya ye uvo. Che rahn vo yahn Dendiohs: “Ndih, Chida nuhn” ne,

16 a man Vaco ye rete che recadino vo che daya ye uvo.

17 Me nducote a daya ye uvo ne, ndeva ye uvo, cuahtenan vo dama nduco Dihvo vo Jesucristo vahchetero. Ndete che rechuhrihn vo man ro cuh nduhca che chuhrihn Dihvo vo ne, quenana cuma che cuahtenan vo dama nduco ye vahchetero.

18 A devano vo te che rechuhrihn vo man ro cuh ne, tah ra chemin, te ama ndahca cuahno vo cuahn che ndeva Dendiohs uvo, cuahtenan vo vahchetero.

19 Man ro cuh ne, nducuahn che va iyehense ne, ama ndache chenana, ate nda ro che ndeva Dendiohs ihyan yahn ye ne, nde nducuahn dehtenduh chemin chan ne, ama ndahca cuahno.

20 Tihca, te nducuahn dehtenduh ne, a din dine Dendiohs, andahre metah nunde yahn. Ate nda ro yahn ne,

21 ndahco cade ye nducuahn, ne ama ndahca cuahno nduhca che cuahno ihyan yahn ye, te man ye cahcantiyon ye nducuahn.

²² A devano vo te nde meniyan ne, nducuahn che va iyehense ne, ama ndache chenan.

²³ Namin uvo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, ama ri ndache ino vo, chenan rino vo che ndedetuhche Dendiohs uvo, ndeva ye uvo.

²⁴ A ndedevahn Dendiohs uvo, ne chenan ino vo che ndeva ye uvo. Dehtenduh che a chinahn ne, ametah chenan ino vo che coman va che conahn, te a chinahn. Tihca, te nde ama ihyan ne, hua quenah ino ye che coman va che conahn dehtenduh che a chinahn.

²⁵ Uvo ne, numacuahn vedechahtino chenan ino vo dehtenduh che coman va che conahn.

²⁶ Namin Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rinan uvo van dehtenduh che rechuhrihn vo. Andahre hua devano covah vo nduhca che redin yahn, ate rinan Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo, rahn nan uvo numa dito, nde hua tuno vederendedecadino yuhn vo deh cahmo vo yahn.

²⁷ Dendiohs, ihyan min che devano ye deh che rendedecadino vo ne, renahn ye deh che rica Vaco Ndah yahn ye, te rahn nan ihyan yahn ye nduhca che nahn man ye.

Ihyan yahn Dendiohs ne, ametah deh cuande che dihya nun ino ye co

²⁸ A devano vo te uvo che yahino vo Dendiohs, che man ye tendahnun ye uvo ne, nducuahn che rahno ri vo ne, a cava che ndah yuhn vo.

²⁹ Tihca, te a tendahnun Dendiohs uvo, ne chihco cade ye nde ro menan che cotahno vo ihyan, cava che ama yahn vo co vo nduhca Daya ye, ihyan min che conan ye yuhn vo.

³⁰ Uvo che a tendahnun Dendiohs uvo ne, din ye che chitahno vo. Ndo yan ye nduco vo, nedin yahn ye uvo, ne quenan cuma che ndeva ye uvo vahchetero.

³¹ A devano cuaco vo te nducote a man Dendiohs yahino ye uvo ne, ametah duh che co cahnevi uvo tah ye.

³² Ihyan min ne, andahre ama yahino ye Daya ye, ate chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava nducoyaco vo. Nducote tihca din ye cavo vo ne, nde tahque nun din ye dehtenduh chenahn cavo vo.

³³ Uvo che a tendahnun Dendiohs uvo ne, nde hua cochihve yahn ihyan che cuih nunde ye yuhn vo, te a man Dendiohs nedin yahn ye uvo.

³⁴ Hua cochihve yahn ihyan che cuih nunde ye yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye, ne ntuche ye van tenahn ne, va ye lado tah cuaco Dendiohs, ne a ihyan min che rahn nan ye uvo.

³⁵ Ametah deh che co din che to ino Dihvo vo Jesucristo nduco vo. Andahre chuhrihn vo man, andahre din tan ihyan nduco vo man, andahre nde metah che chuh vo man, andahre nde metah tino yuhn vo man, andahre cahnda yuhn vo che vato vo tah vederih man, andahre cahno ihyan uvo man, ate Dihvo vo Jesucristo ne, yahino ye uvo.

³⁶ Tihca rahno ri vo, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Dihve nuhn, yahn che ritahno nuhn ndih, rihno ihyan combiero yahn nuhn cuahn dama.

Rihno ye nuhn nduhca che rihno ye itecuche che va che cahno ye ite.

³⁷ Ate nde nduco nduh ne, hua dehva co yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che yahino ye uvo ne, redin ye cudado uvo.

³⁸ Chemin che a devano cuaco vo te nde huane vederih, nde huane vedevihche, nde huane ángel, nde huane vaco chihnga, nde huane dehtenduh che ri, nde huane dehtenduh che va che co,

³⁹ nde huane nan yaco, nde huane nan yano, nde ama nan dehtenduh chemin chan, hua co din che to ino Dendiohs nduco vo, te ihyan min ne, yahino ye uvo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

9

A tendahnun Dendiohs ihyan nación yahn Israel

¹ Nduhca che ritahnó Dihvo vo Jesucristo man, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs man ne, cuaco rahn ri nchuhn

²⁻³ te ama yah ri cava ihyan nación yahn man, ama rendedecadinó cava ye man, nde tuno náhn che co dine man nan Dihvo vo Jesucristo, ndete che nduco chemin co ndevahn ihyan chahn.

⁴ Ihyan chahn ne, ndata yahn Israel ihyan, a nedin daya Dendiohs ihyan, ne numacuahn vederihquentiyon chinduco ye ihyan man, cah ye ndudo yahn ye ihyan man, chihco ye ley yahn ye tah ye man, chicuahn ye ihyan taca ndeva ye yavenan ye man.

⁵ Ihyan chahn ne, ndata yahn ihyan ndico ihyan. A nan ndata yahn ye quendah Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dendiohs ye. ¡Ama chahte vederihquentiyon yahn ye, ndeva vo yavenan ye cuahn dama!

⁶ Che chi dine ama yahn ihyan chahn ne, hua co din vo nunde yahn Dendiohs, te ndudo yahn ye ne, rinahn. Che cuaco ne, andahre nducoyaca ye ndata yahn Israel ihyan, ate hua nducoyaca ye chitahno ye.

⁷ Andahre ndata yahn Abraham ihyan, ate hua nducoyaca ye chitahno ye nduhca che chitahno ihyan min. Nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhca: “Atenan van daye Isaac din cuandé ndata yehn.”

⁸ Nduco tihca ne, tumacadino vo che hua nducoyaca ihyan che ndata yahn Abraham nedin yahn Dendiohs ihyan, te atenan ihyan che a necah ye ndudo yahn ye che nedin yahn ye ihyan.

⁹ Ndudo yahn Dendiohs che cah ye Abraham ne, tuhca: “Nda ro yahn ne, din vederihno, ne Sara ne, nda ca ama daya te.”

¹⁰ A namin no tun nduh che o sahn daya ihyan ndico yuhn vo Isaac, nduco ndahta yahn ye Rebeca.

¹¹ Sahn chahn ne, andahre nde metah cuahteyan se, andahre nde metah din se che ndah, nde huane che chihnga, ate Dendiohs ne, tenda hnun ye ama cha sahn chahn, chihco ro ye che retenda hnun ye ihyan che ri yeno man ye, atanochan ye.

¹² Rahn ye ri ye chaco se: “Sahn che ive me ne, conan se yahn dihno se che menan.”

¹³ Tihca chinahn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Tahque din yahino Jacobo che co Esaú.”

¹⁴ Nde hua co cahma vo che hua nda hca che tihca redin Dendiohs,

15 te a ndirun nan Ndudo yahn ye che rah̄n ye nduco Moisés tuh̄ca: “Conan vah̄inó adecoduhno ihyan che ri yeno man̄.”

16 Nducote tih̄ca ne, ihyan che ndevahn ye ne, ndiyu yahn ntiyon che redin ye, nde huane yahn che redin nun ino ye, te aten̄an che conan vah̄ino Dendiohs ihyan.

17 Namin a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs nduh̄ca che rah̄n ye nduco rey yahn Egipto tuh̄ca: “A u che te yuné che quenen rey, ne redín vederihno nan, rihco ró che ama quenan cumá vederihquentiyon, cadino ihyan numachahte iyeh̄nse.”

18 Nduco tih̄ca ne, a ndero ndi che duh che nahn conan vah̄ino Dendiohs ne, renan vah̄ino ye, ne duh che nahn din cheche ye chedave yahn ne, redin ye.

19 Co vate ihyan che rah̄co ye che nducote tih̄ca ne, hua ndah̄ca che din Dendiohs castigo ihyan nunde, te man̄ ye redin cheche ye chedave yahn ihyan chahn.

20 Ate nde ama ihyan hua co cah̄ma nunde ye yahn Dendiohs. A Dendiohs che dendah ye ihyan iyeh̄nse, ne nde ama ihyan hua co cah̄ma nunde ye yahn ihyan min̄ yahn dehtenduh che redin ye.

21 Ihyan che redendah ye chite yahn ne, co dendah ye che ndah̄chan man̄, co dendah ye che ndere man̄, atan̄oca che ri yeno man̄ ye.

22 Atihnoca Dendiohs. Co din ye adecodehno che ri yeno man̄ ye, ne nde ama ihyan hua co cah̄ma nunde ye yahn ye. Cuahn che nahn ye ne, co din ye castigo ihyan nunde, cah̄co ro ye vederihquentiyon yahn ye. Andahre quenan cuma che

din ye castigo ihyan chahn, ate redin chahtino ye yahn ye.

²³ Namin numacuahn vederihquentiyon yahn ye rihco ro ye che ama chahte vedevahino yahn ye nduco ihyan che a tendahnun ye nde ro menan. Ihyan chahn ne, ndeva ye ihyan vahchetero.

²⁴ Uvo van ihyan naci6n yahn Israel man, van ihyan naci6n chenahn man ne, a tendahnun ye uvo,

²⁵ nduhca che dirun ihyan profeta Oseas tuhca: Rahn Dendiohs: “Ihyan che hua ihyan yahn ne, nedin yahn ihyan.

Ihyan che hua din yahin6 ne, din yahin6 ihyan.”

²⁶ Namin rahn ye: “Ihyan naci6n chenahn che ndiyu ihyan yahn ne, nedin day6 ihyan, cahma nducoyaca ihyan che ihyan chahn ne, daya Dendiohs ihyan.”

²⁷ Me ihyan naci6n yahn Israel ne, rahn Dendiohs yahn ye, dirun ihyan profeta Isaías tuhca: “Andahre ama yahn ihyan naci6n yahn Israel nduhca che ndeh yahndute che chetave cuahn chito nuniyahn ne, neve ra ye che ndevahn ye,

²⁸ te Dihvo vo Dendiohs ne, nduco nun no din ye castigo ihyan.”

²⁹ Namin dirun ihyan profeta Isaías tuhca: Ndete che Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, hua ndedevahn ye neve ihyan naci6n yuhn vo ne, ametah nde ama vo; a chihno chih vo, nduhca che chihno chih ihyan yan Sodoma man, ihyan yan Gomorra man.

³⁰ Nducote tihca ne, a tumacadino vo che ihyan naci6n chenahn che nde hua yahn Dendiohs ihyan

ne, nducote a chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

³¹ Me ihyan nación yahn Israel ne, renevahne-cun ye ley che dirun Moisés, chenán ino ye che ndevahn ye, ate nducote hua dinahn ye ne, hua nedin yahn Dendiohs ihyan.

³² Hua nedin yahn ye ihyan, te ndotenan che cotahno ye ne, tahque ndah ye ne, ndedecadino ye che dinahn ye ley min, ndevahn ye. Ate hua ndevahn ye, te va deh cuande che denda ye,

³³ nduhc̄a che a ndirun n̄an Ndudo yahn Dendiohs tuhc̄a:

Cuihcovan nchuhn. Dechúh āma ihyan nación yahn ne.

Ihyan min ne, nduhc̄a āma tu che conda c̄ah ihyan.

Ihyan che hua cotahno ye ihyan min ne, conda ye. Ate ihyan che cotahno ye ihyan ne, ndevahn ye.

10

¹ Dihnó, numacuahn chedave yáhn ricá Dendiohs che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel.

² U ne, ráhn te ihyan chahn ne, rahco ye te āma redinahn ye che rihquenityon Dendiohs, ate nde hua renahn ye vederihquentyon yahn ye.

³ Tihc̄a, te nducote nde hua devano ye vederihquentyon yahn Dendiohs che ndo yan ye nduco ihyan, nedin yahn ye ihyan ne, rahcotahn ye yahn vederihquentyon min, riquendi ye vededevano yahn man ye.

⁴ Dendiohs ne, rene din yahn ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. A c̄ava

ihyan min che chihno vederihquentiyon yahn ley che dirun Moisés.

⁵ Moisés ne, dirun ye te ihyan che dinahn ye che rihquentiyon ley min ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

⁶ Me che nedin yahn Dendiohs ihyan che ritahno ye ne, co vate ihyan che duche rino ye, ne tuhca rahn ye: “¿Duhra chahn vahchetero, ndihchero che min chica ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse?

⁷ ¿Duhra chahn van tenahn, ndihchero che ntuche ihyan min?” Ama vedetundo che tihca rahn ihyan,

⁸ te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca: “Ndudo cuaco ne, a va tah nchuhn.” Ndudo min ne, a ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudo nuhn.

⁹ Cava che ndevahn nchuhn ne, nahn che co-tahno ne numacuahn chedave yahn ne, che Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenahn, ne cahma ne che a ihyan min che Dihve ne, renevahnecun ne ihyan.

¹⁰ Tihca, te ihyan che numacuahn chedave yahn ye ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne rahn ye che ihyan min che renevahnecun ye ne, ndevahn ye, ne rendo yan Dendiohs nduco ye, renedin yahn ye ihyan.

¹¹ Nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca: “Adecoduhno ihyan che ritahno ye ihyan min ne, hua conda ye.”

¹² Tihca, te nducoyaca ihyan, ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, a ihyan

min che Dihve ye, ne yahino ye nducoyaca ihyan che ritahno ye ihyan, rendeva ye yavenan ye.

¹³ Namin a ndirun tuhca: “Nducoyaca ihyan che cuah ye Dihvo vo ne, ndevahn ye.”

¹⁴ Ate ndete che hua ritahno ye Dihvo vo ne, nde hua cuah ye ihyan. Ndete che hua nihnevan ye ndudo yahn ye ne, nde hua cotahno ye ihyan. Ndete che metah duh che cuahndudo ne, nde hua cahnevan ye ndudo yahn ye.

¹⁵ Ndete che hua dechuh Dendiohs ihyan che cuahndudo ye ne, nde metah duh che cuahndudo. A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “iAma ndah ro yuhn vo!, che renda ihyan rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs, din che ndahca cuahtenan vo.”

¹⁶ Ate hua nducoyaca ihyan redinahn ye yahn ndudo min nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca: “Dihvé, neve ra ihyan che ritahno ye ndudo yahn ne che rahndudo nuhn.”

¹⁷ Cava che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, va che cahnevan ye ndudo yahn ye.

¹⁸ Nde hua co cahma ihyan che hua chihnevan ye ndudo min, te nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhca:

Ndudo yahn ye ne, a chetuhn numachahte iyehanse.

A chihnevan nducoyaca ihyan.

¹⁹ Me ihyan nación yahn Israel ne, a chenahn ye ndudo min, te Moisés menan vihca dirun ye tuhca: Rahñ Dendiohs: “U ne, nedin yahn ihyan nación chenahn che rahco nchuhn che ndere ihyan ye,

dín che co ve ne man, co tan ne man.”

20 Nde tahque numa dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

Rahn Dendiohs: “Ihyan nación chenahn che nde hua tumacah ye u ro menan ne, cahco ró vederihquentiyon yahn van ye, ne cotahno ye u.”

21 Me yahn ihyan nación yahn Israel ne, dirun ye ndudo che rahn Dendiohs yahn ye tuhca: “Cuahn dama riyahvé nchuhn, ate rahcotahn ne yahn.”

11

Ihyan nación yahn Israel che ndevahn ye

¹ Co vate ihyan che rahco ye, che a ama yune no chacondah vedame Dendiohs ihyan yahn ye, ihyan nación yahn Israel. Ate hua tihca. A devano cuacó, te u ne, ihyan nación yahn Israel u. Abraham man, Benjamín man, che ihyan ndico yahn.

² Dendiohs ne, hua chacondah vedame ye ihyan che a tendahnun ye nde a rahn me. A devano nchuhn nduhca che covah ihyan profeta Elías, ndirun yahn nan Ndudo yahn Dendiohs. Cah nunde ye yahn ihyan nación yahn Israel tuhca:

³ “Dihvé, ihyan sih ne, a chihno chihno ye ihyan profeta yahn ne, a chihno ndahtera ye nducuah nan ta yahn ne. A deman u che ametah cahno ye, ne rinuhn ye u che cahno ye u.”

⁴ Ate a devano ne nduhca che ndaconan Dendiohs yahn ye. Rahn ye: “Vate ca te ndache mil ihyan yahn che metah ndeva ye yavenan Baal che redin ihyan sih dendiohs yahn ye.”

⁵ Atihnoçá man ro cuh, te yahn ihyan nación yahn Israel che tendahnun Dendiohs ihyan nu-macuahn vedeyahino yahn ye.

⁶ Nducote yahn che yahino ye ihyan chahn che tendahnun ye ihyan ne, a ndero ndi che ndiyu çava che dinahn ihyan chahn ley che dirun Moisés. Ndete che yahn che dinahn ye ley min che tendahnun Dendiohs ihyan ne, tuhme nde hua rendotenan ye vedeyahino yahn Dendiohs çava che ndevahn ye.

⁷ Hua nducoyaça ihyan nación yahn Israel chi ndevahn ye nduhça che ndedecadino ye. Atenan ihyan che tendahnun Dendiohs che ndevahn ye. Me ihyan chenahn ne, din cheche Dendiohs che-dave yahn ye,

⁸ nduhça che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhça:

Din Dendiohs che anduhneca che a ndih chedave yahn ye.

Nde meniyon ne, rendihchero no ye, ate hua ren-chanan ye,

rihnevan no ye, ate hua renahn ye.

⁹ Namin dirun David tuhça:

Dihvé, codin ne che dehtenduh vihco che redin ihyan sih din che denda ye.

¹⁰ Cuacondah vedame ne ihyan cuahn dama, codin ne castigo ihyan.

¹¹ Co rahco ihyan che din cheche Dendiohs che-dave yahn ihyan nación yahn Israel çava che ama yune no conda ye. Ate hua tihça, te che चाह-cotahn ihyan chahn yahn Dendiohs, chahtendihco ye nunde ne, ndaca yune che ndevahn ihyan nación chenahn. Ndi chero ye che rendevahn

ihyan nación chenahn ne, din nun ino ye, ndonun yune ye nevahne_{cun} ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹² Nducote cava nunde yahn ihyan nación yahn Israel ama ndahca chahno ihyan nación chenahn, ndevahn ye ne, nde tahque ndahca yahn ye cuahn che ndeva Dendiohs nducoyaca ihyan nación yahn Israel.

¹³ Nchuhn ihyan nación chenahn, u ne, a tendahnun Dendiohs u che co apóstol, cuahndudó ndudo yahn ye van nchuhn. Redín ntiyon yahn ye numacuahn chedave yahn,

¹⁴ te nahn che ndihchero ihyan nación yahn nduhca che rendedevahn Dendiohs nchuhn. A huane din nun ino neve ye, codama ye nduco ne, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye.

¹⁵ A cava che chacondah vedame Dendiohs ihyan nación yahn Israel che ndahca chahno ihyan nación chenahn, ndo van Dendiohs nduco ye. Che ndeva ye nducoyaca ihyan nación yahn Israel ne, nde tahque ndahca yahn ihyan nación chenahn, anduhneca ndete che a ndih ye, ne ntuche ye van tenahn.

¹⁶ Cuahn che renevahne_{cun} Dendiohs ama vedino ne, renevahne_{cun} ye nducuah_n. Atih-nocano tun ihyan ndico che chihco ndata ye ihyan nación yahn Israel. Nducote a ndeva Dendiohs ihyan chahn ne, namin ndeva ye nducoyaca ndata yahn ye.

¹⁷ Che chacondah vedame Dendiohs ama yahn ihyan nación yahn Israel ne, anduhneca ndete che chindudo ye dune ama yahn olivo ndah. Che ndeva ye nchuhn, ihyan nación chenahn ne, an-

duhneca ndete che chetaḥ ye dune yaḥn olivo chano, ndaḥco menun ye naḥ che chica ye dune yaḥn olivo ndaḥ me, caḥa che a naḥ duto yaḥn olivo ndaḥ me cuhnde cue yaḥn.

18 Ate hua din yaḍe nchuhn caḥa chemin. Cuenecaḥco ne te a ihyan ndico yaḥn ihyan chahn che tihyon yune ye nchuhn che chitahno ne, ndeva Dendiohs nchuhn.

19 Co raḥco nchuhn te yaḥn che tahque ndaḥ ihyan ne che co ihyan chahn che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, chacondaḥ vedame ye ihyan.

20 Cuaco che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, ate hua din yaḍe ne caḥa chemin. Tahque ndaḥ ne, cuihco ne cudaḍo. Cuenecaḥco ne te a yaḥn che hua chitahno ihyan chahn che chacondaḥ vedame Dendiohs ihyan. Namin cuacondaḥ vedame ye nchuhn, ndete che cuahcotahn ne yaḥn ye.

21 Tihca, te nducote chacondaḥ vedame Dendiohs ihyan chahn, andahre ihyan yaḥn ye, nde tahque nun cuacondaḥ vedame ye nchuhn, ndete che cuahcotahn ne yaḥn ye.

22 Condiḥche nchuhn. Dendiohs ne, nduhca che ndaḥ ye ne, tihca caḥnda ye. Chi taḥ ye nduco ihyan chahn che chahcotahn ye yaḥn ye, ne din yahino ye nchuhn che dinahn ne yaḥn ye. Ndete che quendi ne dinahn ne yaḥn ye ne, quendi ye din yahino ye nchuhn. Ndete che hua ne, namin cuacondaḥ vedame ye nchuhn.

23 Ihyan chahn ne, ndete che nto ino ye che chahcotahn ye, ndaconan cotahno ye ne, ndeva Dendiohs ihyan, te quenana cuma ye vederihquentiyon che ndeva ye ihyan.

²⁴ Tihca, te nducote ndeva Dendiohs nchuhn, andahre hua ihyan yahn ye nchuhn, nde tahque nun ndeva ye ihyan chahn, te ihyan yahn ye ihyan.

Va che ndevahn nducoyaca ihyan nación yahn Israel

²⁵ Dihno, cava che hua din yade ne, duche rino ne ihyan nación yahn Israel ne, te cuandé nchuhn ama ndudo che nde hua devano ihyan ro menan. Ihyan chahn ne, yahn ye din cheche Dendiohs chedave yahn ye, nde conan cotahno ihyan nación chenahn che a va cade che cotahno ye.

²⁶ Cuihno min ne, ndedevahn Dendiohs nducoyaca ihyan nación yahn Israel nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:
Nchuhn ihyan nación yahn Israel, ndata yahn
    Jacobo, tendahnún ama ihyan nación yahn
    ne, ndedevahn ye nchuhn,
din ye che nto ino ne nunde yahn ne.

²⁷ Tuhme nchahcó nunde yahn ne,
conahn trato che a chihco cade nduco ne.

²⁸ Ihyan nación yahn Israel ne, hua dinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, chahcotahn ye yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Nduco chemin ne, ndaca yune che ndevahn ihyan nación chenahn. Ate Dendiohs ne, a tendahnun ye ihyan ndico yahn ihyan chahn, ne chemin che yahino ca ye ihyan.

²⁹ Tihca, te Dendiohs ne, nducuahn che rihco cade ye ne, redinahn ye. Vederihquentiyon che recah ye ihyan ne, hua renevih ye. Ihyan che renevin yahn ye ne, hua racondah vedame ye ihyan.

³⁰ Nchuhn ihyan nación chenahn ne, chahcotahn ne yahn Dendiohs ro menan, ate man ne, quenan vahino ye nchuhn yahn che rahcotahn ihyan nación yahn Israel yahn ye.

³¹ Rahcotahn ye yahn Dendiohs man ro cuh, ate nduhca che quenan vahino Dendiohs nchuhn ne, namin conan vahino ye ihyan chahn.

³² Tihca, te Dendiohs ne, din cheche ye chedave yahn nducoyaca ihyan iyehnse, cava che cuah-tendihco nducoyaca ye nunde, ndaca yune che conan vahino ye ihyan.

³³ ¡Ama devano Dendiohs! ¡Ama ndahca vederendedecadino yahn ye! ¡Nde hua renan retumacadino vo nducuahn che rihco cade ye man, che redin ye man!

³⁴ Nde ama ihyan hua retumacadino ye che rendedecadino Dendiohs. Nde ama ihyan hua tuno vededevano yahn ye. ¿Dehra che cacuahn ye Dendiohs?

³⁵ Nde ama ihyan ametah dehva yahn ye che cah ye Dendiohs. Ndiyu che quendihco Dendiohs yahn ihyan che redin ye che ndah nduco ye, te che renan vahino ye ihyan.

³⁶ Tihca, te nducuahn dehtenduh che va ne, a yahn Dendiohs, a man ye dendah ye. Ndeva vo yavenan ye cuahn dama. Tihca co.

12

Nduhca che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Dihno, nducote quenan vahino Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn ne, ricá nchuhn che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco

Ndah yahn ye ndahco ne chedave yahn ne tah ye nduhca ama vedino ndah che conan ino ye.

² Hua quendi nchuhn vedeyeno yahn man ne. Tahque ndah ne ne, condahcorun ne vederendedecadino yahn ne cava che runecade cuahtechica ne nduhca che nahn Dendiohs.

³ Nducote yahino Dendiohs u, te ye vederihquentiyon u ne, riyahve nchuhn che hua ndedecadino ne che ama devano ne, chunnan ne vederihquentiyon che chenana cuma ne. Tahque ndah ne, runecade ndedecadino ne, ne codin chahtino ne Dendiohs, codinahn ne tunoca vederihquentiyon che nte ye queri ama ne.

⁴ Ihyan ne, tah ye man, cah ye man, ndutinan ye man ne, a vih vih ntiyon che redin queri ama.

⁵ Atihnoca uvo. Andahre ama yahn uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate ama cuan no ndi vo nduco vih. Ate va te va ntiyon che redin queri ama vo man, rendotenan vo vih man.

⁶ Dendiohs ne, te ye ama ama nan vederihquentiyon queri ama vo, ne nahn che runecade dinahn vo. Duh ihyan che quenana cuma ye vederihquentiyon che cuahndudo ye ndudo che te Dendiohs ne, cuahndudo ye anduhneva che cah Dendiohs, hua tihdenan ye che cahma ye.

⁷ Duh ihyan che quenana cuma ye vederihquentiyon chete yaco ne, runecade dinahn ye. Me ihyan che quenana cuma ye vederihquentiyon che cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, runecade cacuahn ye.

⁸ Me ihyan che quenana cuma ye vederihquentiyon che yahve ye ihyan chenhahn ne, yahve ye ihyan nduco ndah. Me ihyan che cah ye vedino

ne, çah ye numacuahn chedave yahn ye. Me ihyan che ndinan ye chete yaco ne, çahcantiyon ye nduco cudado. Me ihyan che din ye vedevahino ne, din ye numacuahn chedave yahn ye.

⁹ Cuahtenan cuma nchuhn vedeyahino numacuahn chedave yahn ne. Hua din ne dehtenduh che chihnga; codin ne che ndah.

¹⁰ Codin ne cuande anduhneca ndete che dihno ne vih. Codin yahino ne vih, cuenevah necun ne vih.

¹¹ Codin ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne, hua din dahnde ne.

¹² Numacuahn vedeyeno cuahtenan ino ne che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye nduco ne. Codin chahtino ne cuahn che chuhrihn ne. Covah ne cuahn dama.

¹³ Cuenan ne dihno vo che va vederetahn yahn ye. Cuenevah necun ne ihyan che nda ye ndevaco ne.

¹⁴ Ihyan che redin tan ye nduco ne ne, ndotenan che çahva ne nduco ye ne, cuica ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ye.

¹⁵ Cuinduco ne ihyan che yeno ye man, ihyan che ri ndache ye man, cueneca yan ne chedave yahn ye.

¹⁶ Ndahca cuahtenan ne nduco vih. Co dama ne nduco ihyan che necun ye. Hua din yade ne man, hua din cun ne man.

¹⁷ Hua dama co ne nduco ihyan che redin tan ye nduco ne. Runecade cuahtenan ne nan nducoyaca ihyan.

¹⁸ Cuihco nchuhn cudado nan nducuahn, çava che hua ndaca yune che co tan ihyan nduco ne.

¹⁹ Dihnó che yahinó nchuhn, hua cuahtenun ino ne vedetan nduco vih. Tahque ndah ne ne, condahco ne tah Dendiohs cava che techecade ye, te a ihyan min che va che techecade ye nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye: “U quenán cumá che dín castigo ihyan nunde. U ndahco menún yahn ye.”

²⁰ Namin a ndirun: “Hua cuahtenun ino nchuhn vedetan nduco ihyan che redin tan ye nduco ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah nduco ye. Ndete che cuico ye ne, cah ne che cheh ye, ndete che yaca ye ne, cah ne che cuh ye, te nduco chemin ne, din ne che co cuihnan ye, ne nto ino ye.”

²¹ Hua cuah necun ne che denda ne, din vedetan yahn ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah cava che hua denda ne.

13

¹ Nducoyaca nchuhn ne, codinahn ne yahn ihyan ndinan man, intiyahn yahn yan vaco ne man, te nducoyaca intiyahn ne, a Dendiohs necah ye vederihquentiyon ihyan, chaconahn ye ihyan nan ntiyon.

² Chemin che ihyan che cuahcotahn ye yahn intiyahn ne, va che co ye castigo, te nde yahn Dendiohs rahcotahn ye, yahn che ihyan min raconahn ye ihyan chahn nan ntiyon.

³ Ihyan che runecade vatechica ye ne, ametah deh cuande che din vah ye intiyahn. Ate ihyan che chendihco ye nunde ne, ihyan chahn che vah ye intiyahn. Ndete che hua nahn cuahtenun ndeh ne yahn intiyahn ne, runecade cuahtechica ne. Tuhme co yeno ye nduco ne,

⁴ te raconahn Dendiohs ihyan nan ntiyon çava che ndah yahn ne. Ate ndete che rahcotahn ne yahn intiyahn ne, tuhme che cuaco, din vah ne ihyan, te a man Dendiohs cah ye vederihquentiyon ihyan, çava che din ye castigo ihyan che chendihco ye nunde.

⁵ Va che dinahn vo yahn intiyahn, ndiyu yahn che vah vo che co vo castigo, ate yahn che a devano vo che tihca nahn Dendiohs.

⁶ Nducote renevahnecun ne Dendiohs ne, va che nedihve ne çade iyo yahn ne che rica intiyahn. Tihca, te a man Dendiohs raconahn ye ihyan chahn nan ntiyon, ne a min chenah ye ro ro.

⁷ Nducoyaca intiyahn che çaca ye çade iyo yahn ne ne, cuenedihve ne. Nducoyaca ihyan ndinan man, intiyahn man ne, cuenevahnecun ne ihyan man, codin yahino ne ihyan man.

⁸ Cuenedihve ne nducuahn che chendihco ne yahn ihyan. Codin yahino ne nducoyca ihyan, te ihyan che redin yahino ye ne, redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs

⁹ che ndirun tuhca: “Hua din duche yehn che a nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua ndere cacueh dame nunde ihyan. Hua din idihye nduco dehtenduh yahn ihyan.” Nducuahn vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo dama nan vederihquentiyon cuh: “Codin yahine nducoyaca ihyan nduhca che yahine man di.”

¹⁰ Ihyan che yahino ye ihyan chenahn ne, hua ndere redin ye nduco ye. Chemin che cuahn che yahino vih vo ne, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹¹ Avane ne, a devano nchuhn te cahnda ro che

vato vo. Cuahteyan ne, te a cochi nino ro che ndedevahn Dendiohs uvo.

¹² A nun cuihno ro cuh che ndere redin ihyan, a nun ndeva Dendiohs uvo. Chemin che nahn che hua din vo dehtenduh che chihnga. Nahn che cuahteyan vo nduhca sandado che a vateyan se, nda se dehtenduh che ndedevahn nduco se sahn.

¹³ Nahn che ama runecade cuahtechico vo nduhca che rahtechica ihyan che renahn ye. Hua cocoh vo man, hua cuahto vo vihco vedecoh man, hua ndere cuahtechico vo, cuahtendihco vo nunde man, hua cuahte canda vo man, hua din ve vo yahn vih man.

¹⁴ Ndotenan che cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo ne, cochantino vo Dihvo vo Jesucristo, runecade cuahtechico vo nduhca che nahn ye.

14

Hua ndahca che ndahchenan vo vih

¹ Me dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuenevahnecon ne ihyan. Hua cuhma chende ne nduco ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che hua dama renahn ne nduco vih.

² Vate dihno vo che ritahno ye che ndiyu nunde che cheh ye nducuahn nan dehtenduh. Namin vate dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rahco ye che cuahtendihco ye nunde ndete che cheh ye yute.

³ Dihno vo che hua dehve rahco ye, reh ye nducuahn nan dehtenduh ne, hua ndahca che ndahchenan ye dihno vo che vahino ye cheh ye yute. Namin dihno vo che hua reh ye yute ne,

hua ndahca che ndahchenan ye dihno vo che reh ye nducuahn nan dehtenduh, te a nedin yahn Dendiohs ihyan chahn.

⁴ Hua ndahca che cuih nunde ne yahn mozo yahn tama ihyan, te ndete che ndahca quenan mozo me nduco dihve ye, o hua ne, chemin ne, a man dihve ye rano cuande yahn ye. A namin no tun ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te a man Dihvo vo nda cuande yahn ye ihyan.

⁵ Namin vate dihno vo che ndihco vih ye ro che tahque renevahnecun ye. Vate tun dihno vo che rahn ye che a dama no nducuahn ro. Queri ama ihyan ne, va che ndedecadino ndah ye cha che ndahca din ye cava che cuhndeman ino ye nan Dendiohs.

⁶ Ihyan che renevahnecun ye ama ro ne, rendeva ye yavenan Dihvo vo Jesucristo. Atihnoqa ihyan chenahn, te andahre hua renevahnecun ye ro min ne, ate namin nduco ye rendeva ye yavenan Dihvo vo. A namin no tun ihyan che hua vahino ye reh ye nducuahn nan dehtenduh, te nducote renechah ye nundihve cuahn Dendiohs cava ne, rendeva ye yavenan Dihvo vo. Atihnoqa ihyan che rahco ye che hua ndahca che cheh ye ama o nan dehtenduh, te nducote renechah ye nundihve cuahn Dendiohs cava dehtenduh che reh ye ne, namin nduco ye rendeva ye yavenan Dihvo vo.

⁷ Ndiyu chenahn man vo che vato vo, nde huane chenahn man vo che coh vo.

⁸ Che vato vo ne, a Dihvo vo Jesucristo che rihquentiyon ye uvo, ne che coh vo ne, a ihyan min che ndeva ye uvo. Chemin che a vato vo, o

coh vo, a yahn ye uvo,

⁹ te a chih ye, ne ndaconan ntuche ye çava che co yahn ye nducoyaço vo, a chenduche vo, o a ndih vo.

¹⁰ Hua ndahça che cua cuando vo dihno vo, ndahchenan vo ihyan, te Dihvo vo Jesucristo ne, va che techecađe ye yahn nducoyaço vo,

¹¹ nduhça che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhça:

Rahn Dihvo vo Dendiohs: “Numacuahn vederihquentiyon yahn rahn rí nchuhn te va che nevah necun nducoyaça ihyan u,

ndeva ye yavenan.”

¹² Nduco tihça ne, a devano vo che queri ama vo ne, va che necah cuando vo Dendiohs yahn dehtenduh che redin vo.

Hua din vo che co ndache dihno vo

¹³ Nducote a Dendiohs nda cuande yahn ye uvo ne, hua redin yahn che quendi vo çahma nunde vo yahn vih. Tahque ndah ne, ndedecadino vo, te hua ndahça che çava dehtenduh che redin vo, ndaca yune che co ndache dihno vo, cuahtendiho ye nunde.

¹⁴ Nduhça che ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuacó te ametah nde ama nan dehtenduh che reh ihyan che din che cuahtendiho ye nunde. Ate ndete che vate ihyan che vahino ye cheh ye ama o nan dehtenduh ne, tahque ndah hua cheh ye, te ndete che cheh ye ne, chihnga co ino ye, ne nduco chemin condihco ye nunde.

¹⁵ Ndete che çava dehtenduh che reh nchuhn rendaça yune che to ino dihno ne ne, rihco ro ne che hua chenana cuma ne vedeyahino. Cuihco ne

cudado nan nducuahn che reh ne. Hua ndahca che cava chemin ndaca yune che to ino dihno ne, condihco ye nunde, te namin cava ihyan min che chih Dihvo vo Jesucristo.

¹⁶ Cuihcoman ne queri ama dehtenduh che redin ne, andahre devano ne che ndah, ndete che cava chemin che ndaca yune che chihnga co ino ihyan chenahn.

¹⁷ Tihca, te che nguahco yuhn vo nan Dendiohs ne, ndiyu yahn dehtenduh che reh vo man, rih vo man. Che tahque nahn ye ne, che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, runecade cuahtenan vo man, ndahca cuahtenan vo nduco vih man, cuahtenan cumo vo vedeyeno man.

¹⁸ Nducoyaco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nahn ye che tihca dinahn vo. Ndete che tihca dinahn vo ne, nedin yahn Dendiohs uvo man, nevahnecun nducoyaca ihyan uvo man.

¹⁹ Din vo cuande, ne din nun ino vo cava che ndahca cuahtenan vo nduco vih man, conan vih vo man, cotahno vo numa ino vo Dihvo vo Jesucristo man.

²⁰ Cuihco nchuhn cudado nan nducuahn che reh ne, cava che hua ndaca yune che to ino dihno vo che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Cuaco che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendihco vo nunde. Ate nahn che cahco vo cudado che hua cava chemin to ino dihno vo, te ndete che tihca ne, cuahtendihco vo nunde.

²¹ Ama nunde ndete che yahn che reh vo yute, o rih vo vino, o redin vo tama nan dehtenduh, ndaca yune che co ndache dihno vo, to ino ye.

²² Uvo che devano cuaco vo che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendihco vo nunde ne, hua nahn che cuacotuhn vo ndudo yahn chemin van dihno vo chenahn, te denan chihnga co ino ye. Nahn che man no vo devano vo. Namin Dendiohs ne, a devano ye. ¡Ama ndah ro yahn ihyan che a devano cuaco ye che hua rahtendihco ye nunde cava dehtenduh che reh ye!

²³ Me ihyan che ritahno ye che hua ndahca che cheh ye ama nan dehtenduh, ne reh ye ne, rahtendihco ye nunde yahn che man ye chihnga ri ino ye. Tihca, te nducuahn dehtenduh che redin vo che o rendedecadino vo ne, rahtendihco vo nunde.

15

Cuahtenan cumo vo vedechahtino cava ihyan chenahn

¹ Uvo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che din chahtino vo yahn dihno vo che ametah conahn ndah ye, te hua ndahca che din vo dehtenduh che ri yeno man vo, ndete che cava chemin co ran ye.

² Queri ama vo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che din vo nducuahn cava che ndah yahn dihno vo che hua ndah renahn ye, nahn che conan vo ihyan cava che conahn ndah ye.

³ Tihca, te Dihvo vo Jesucristo ne, hua nuhn ye che ndah yahn man ye, nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Vedetan yahn ihyan che hua ri rendihche ye ndih ne, andahre

ndiyu cava che ndah yahn man, ate u ntuma chihvé nducuahn.”

⁴ Nducuahn che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs nde a rahn me ne, a ndirun cava che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, necah yan vo chedave yuhn vo, ne cuahtenan ino vo che ndeva ye uvo.

⁵⁻⁶ Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che rahtenan cumo vo vedechahtino, renecah yan ye chedave yuhn vo ne, din ye che ndahca cuahtenan nchuhn nduco vih, nduhca che nahn Dihvo vo, cava che dama ndeva nducoyaco vo yavenan ye.

Chetuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo van ihyan nación chenahn

⁷ Nduhca che nevahnecun Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, tihca cuenevahnecun ama tama ne vih, cava che cua cuande ihyan chenahn che tihca redin ne, ne ndeva ye yavenan Dendiohs.

⁸ Cuenechaco nchuhn te Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel, chihco ro ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye che cah ye ihyan ndico yahn ihyan chahn.

⁹ Namin tihyon yune ye ihyan nación chenahn che ndeva ye yavenan Dendiohs yahn che quenahino ye ihyan. Nducote Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man ne, a ndero ndi che nahn che nevahnecun ihyan chahn vih. A devano vo te ihyan nación chenahn ne, va che co cuande ye van ihyan yahn Dendiohs, te chemin ne, a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Ndevá yavenan ne van ihyan nación chenahn,

catá himno, ndonán ndih.

¹⁰ Namin ndirun:

Nchuhn ihyan nación chenahn, cuando dama ne nduco ihyan yahn Dendiohs, cuendeva ne nduco vih yavenan ye.

¹¹ Namin ndirun:

Nchuhn ihyan nación chenahn, cuendeva nducoyaca ne yavenan Dihvo vo Dendiohs.

¹² Namin dirun ihyan profeta Isaías:

Nan ndata yahn Isaí quendah ama ihyan che cahcantiyon ye nación chenahn, cochahtino ihyan chahn ihyan.

¹³ Dendiohs, ihyan min che redin ye che chenan ino vo ihyan ne, din ye che cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, co yeno ne, ne ndahca cuahtenan ne, cava che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye cochahtino ne ihyan.

¹⁴ Dihno, retumacadinó te ama ndah ihyan nchuhn man, ama chenan cuma ne vededevano man, nde devano cacuahn ne vih.

¹⁵ Andahre tihca ne, dirun yahn ne cava che ntiyon yan yahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde ama dito yahvé nchuhn yahn ama o nan. Tihca din, te numacuahn vedeyahino tendahnun Dendiohs u,

¹⁶ che din ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo van ihyan nación chenahn, cuahndudó ndudo ndah yahn ye, cava che cotahno ihyan chahn, ne ndeva ye ihyan, cahco vih Vaco Ndah yahn ye ihyan.

¹⁷ Ama yenó che ama ndahca rinahn ntiyon yahn Dendiohs che redin, yahn che rinan Dihvo vo Jesucristo u.

¹⁸ Nde hua caḥquinó caḥmá che a mán che redín ntiyon min, te a Dihvo vo Jesucristo che redin ye. A ihyan min che redin ye che rinahn ntiyon che redín, ritahno ihyan nación chenahn. Nan nducuahn che rahndudó maḥ, che redín maḥ ne, a maḥ ye retihyon yune ye u. A yahn chemin no che te cuandé nchuhn.

¹⁹ A ihyan min che redin ye vederihno maḥ, redin ye che quenán cumá vederihquentiyon yahn Vaco Ndaḥ yahn Dendiohs maḥ. Chemin che numachahte, nde yaḥ Jerusalén, nde yaḥ yahn Ilírico, chacotúhn ndudo ndaḥ yahn Dihvo vo Jesucristo.

²⁰ Nduco tihca ne, din nun inó che quechicá rahndudó ndudo ndaḥ yahn Dihvo vo Jesucristo vaḥ ihyan che ametah cahnevan ye nde ama yune, caḥa che hua conda mendáhn, cuahndudó nan che a nedín tama ca ihyan ntiyon.

²¹ Tihca dín, caḥa che conahn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:
Ihyan che hua devano ye ne, cahnevan ye ndudo yahn ihyan min che a va cade che dechuh Dendiohs, ne conahn ye.

Pablo ne, nahn caḥn ye yaḥ Roma

²² Nducote rahndudó ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo vaḥ ihyan che metah cahnevan ye ne, chemin che nde meniyon ametah co chí quendi-hcheró nchuhn.

²³ Ate nducote ama chacotúhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numachahte yaḥ cuahnguh maḥ, nducote a ama ndeh nduyo nahn chí quendi-hcheró nchuhn maḥ ne,

²⁴ chemin che quenán inó che conán neve ro nduco nchuhn yān vāco ne, ne cuahn che cāhn yāhn yahn España ne, conan ne u, ndāca che chuhnún yune.

²⁵⁻²⁶ Numanahn min ne, cāhn yān Jerusalén, te dihno vo che vate ye yāhn yahn Macedonia mān, Acaya mān ne, a nedin dāma ye āma vedino cāva dihno vo che metah dehva yahn ye che vate ye yān min, ne va che gū yahn ye.

²⁷ Dihno vo ihyan nación chenāhn chahn ne, āma yeno ye, din dāma ye vedino min. Tihcā redin yahn che din ye, te a cāva ihyan nación yahn Israel che ndāca yune che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye, ne ndāhcā che conan ye ihyan chevāh vān ihyan nación yahn Israel che vate ye yān Jerusalén.

²⁸ Cuahn che a dināhn ntiyon min, necāh vedino me tāh ihyan chahn ne, va che chūh yān vāco nchuhn, cāhn yāhn yahn España.

²⁹ A devano cuacó te cuahn che ndá tān ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo cuahndudó ndudo yahn ye, ne āma cochihve yahn ne.

³⁰ Dihnó, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo mān, numacuahn vedeyahino yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mān, ricá nchuhn che conan ne u, covāh ne numa ino ne,

³¹ cāva che ndedevahn Dendiohs u tāh ihyan che hua ritahno ye che vate ye estado yahn Judea. Namin cāva che, dihno vo che vate ye yān Jerusalén ne, nevahnecun ye vedino che quendá.

³² Namin cāva che cuahnecun ye che numacuahn vedeyeno ndá yān vāco ne, necāh yān

ne chedave yáhn.

³³ Dendiohs, ihyan min che redin ye che ndahca rahtenan vo, conduco ye nducoyaca nchuhn. Tihca co.

16

Renecah Pablo Dendiohs dihno vo

¹ Ricá nchuhn cava cahvo vo Febe, ihyan min che ndi cuande ye van intiyahn yaco che vate ye yan Cencrea,

² che nevahne^{cun} ne ihyan nduhca che nahn Dihvo vo Jesucristo che nevahne^{cun} vo ihyan yahn ye. Cuenan ne ihyan nan adecodehno vederetahn yahn ye che va, te man ye ne, ndinan ye ama yahn ihyan. Namin chinan ye u.

³ Che cuande yáhn ne, cuenecah ne Dendiohs Aquila nduco ihyan ndahta yahn ye Priscila. Ihyan chahn ne, combiero yáhn nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo,

⁴ nde chihco mendahn ye ihyan cava che ndedevahn ye u. U man, nducoyaca dihno vo naci^on chenahn man ne, renecah nuhn nundihve cuahn ihyan chahn.

⁵ Namin cuenecah ne Dendiohs nducoyaca dihno vo che rendo dama ye ndevaco ihyan chahn, rendeva ye yavenan Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecah ne Dendiohs Epeneto, amigo yáhn che yahinó. Ihyan min che menan ndita chitahno ye Dihvo vo Jesucristo van ihyan che vate ye yahn yahn Acaya.

⁶ Namin cuenecah ne Dendiohs María, ihyan min che ama nedin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo van nchuhn.

⁷ Namin cuenecah ne Dendiohs ihyan yáhn, Andrónico man, Junias man, ihyan chahn che dama chahtenun ye vacoyahn nducó. Ihyan chahn ne, tahque menan chitahno ye Dihvo vo Jesucristo che co u, ne van ihyan apóstol ne, ama yahinó dihno vo ihyan.

⁸ Namin cuenecah ne Dendiohs dihno vo Amplias che yahinó ihyan.

⁹ Namin cuenecah ne Dendiohs Urbano, ihyan min che nduco ye rinan ye nuhn nan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecah ne Dendiohs Estaquis che yahinó ihyan.

¹⁰ Namin cuenecah ne Dendiohs Apeles, ihyan min che ndiquendah ndah ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecah ne Dendiohs ihyan ndevaco Aristóbulo.

¹¹ Namin cuenecah ne Dendiohs Herodión, ihyan yan vacó. Namin cuenecah ne Dendiohs ihyan ndevaco Narciso che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

¹² Namin cuenecah ne Dendiohs Trifena man, Trifosa man, ihyan chahn che namin redin ye ntiyon yahn Dihvo vo. Namin cuenecah ne Dendiohs cahvo vo Pérsida che yahino vo ihyan. Ihyan min ne, ama nedin ye ntiyon yahn Dihvo vo.

¹³ Namin cuenecah ne Dendiohs dihno vo Rufo che ama ndah redin ye ntiyon yahn Dihvo vo. Namin cuenecah ne Dendiohs chaco ye, ihyan min che rihno ihyan nduhca chacó.

¹⁴ Cuenecah ne Dendiohs Asíncrito man, Flegonte man, Hermas man, Patrobas man, Hermes man, dihno vo chenhahn che nduco ye ihyan chahn man.

15 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs Filólogo maṇ, Julia maṇ, Nereo nduco cahve ye maṇ, Olimpás maṇ, dihnó vo chenaḥn che nduco ye ihyan chahn maṇ.

16 Nduco vedino vedeneacun cuenecaḥ ne Dendiohs vih che cuande yáhn. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihnó vo che vate ye nducuahn yaṇ.

17 Dihno, ricá nchuhn che caḥco ne cudaḍo ihyan che redin ye che ndeh cuaṇ ri dihnó vo maṇ, che redin ye che rahtendiḥco ye nunde maṇ, te rahcotaḥn ihyan chahn yahn Ndudo yahn Dendiohs che a chahn nchuhn. Cuihcomaṇ ne ihyan chahn,

18 te ndotenan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, riquendi ye vedeyeno yahn maṇ ye, rihncheh ye ihyan che necun ye nduco ndudo yaḍe.

19 Yenó caḁa nchuhn, te aṁa va ndudo yahn ne che redinaḥn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nahn che cuahteyaṇ ne caḁa che din ne dehtenduh che ndah, ne caḥcomaṇ ne dehtenduh che hua ndah.

20 Dendiohs, ihyan min che redin ye che ndaḥca rahtenan vo ne, nun din ye che ndaḥco ndiya nchuhn vederihquentiyon yahn chundah. Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nchuhn.

21 Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn Timoteo, saḥn min che rinduco se u naṇ ntiyon yahn Dendiohs. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn ihyan yáhn, Lucio maṇ, Jasón maṇ, Sosípater maṇ.

22 U Tercio, che dirún caḁa cuh che cuande yahn Pablo ne, namin nté Dendiohs nchuhn numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo.

²³ Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn Gayo, ihyan min che renevahnecun ye u nducoyaca dihno vo ndevaco ye. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn Erasto, tesorero yahn yan. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo Cuarto.

²⁴ Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyaca nchuhn. Tihca co.

Ndeva Pablo yavenan Dendiohs

²⁵ Man ne, ndeva nducoyaco vo yavenan Dendiohs, ihyan min che co din ye che cotahno nchuhn numa ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudó. Ndudo ndah min ne, hua devano ihyan a rahn me,

²⁶ te Dendiohs che va ye cuahn dama, chihquentionon ye ihyan profeta che dirun ye nde a rahn me, ne cade cah ye, checadino nducoyaca ihyan iyehanse cava che cotahno ye.

²⁷ Nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn dama ndeva vo yavenan ama no Dendiohs, ihyan min che ama devano ye. Tihca co.

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe